

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญของงานของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกฝน การอบรม การสืบทอดทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ริเริ่มนิยาม ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ยั่งยืนเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2551 : 2) ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นฐานสำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคคลและพัฒนาประเทศชาติไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย มีความสำคัญและมีความหมาย เพราะเป็นการปูพื้นฐานชีวิตทั้งมวลให้แก่เด็กหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการ ทั้ง ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล (หลักสูตรการจัดศึกษาปฐมวัย. 2546 : 27)

การจัดการศึกษา มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้เป็นนุชน์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข จะต้องเริ่มปลูกฝังและให้ความรู้ในทางที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นกับเด็กตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน เพราะสามารถสร้างลักษณะนิสัยและวิธีชีวิตที่ดีแก่เด็ก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2550 : 724 – 725) การศึกษาปฐมวัยจัดเป็นการศึกษาระดับที่สำคัญระดับหนึ่งที่ผู้จัดการศึกษาตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนหรือผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการปลูกฝังเด็กในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมและนำเด็กไปสู่พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กแต่ละคนนั้น ควรคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งเด็กทุกคนมีความเหมือนกันในแง่ของการพัฒนาการ เด็กทุกคนจะต้องผ่านลำดับขั้นตอนของการดำเนินต่อไป 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา แต่จะเริ่มหรือเข้าสู่ขั้นอยู่กับพื้นฐานต่าง ๆ และปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการของเด็กจากคู่มือแนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาได้มีการกำหนดแนวทางในการจัด

ประสบการณ์สำหรับเด็ก 3 ถึง 6 ปี ที่มุ่งให้เด็กได้มีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ตรงตามความสามารถ และความแตกต่างของแต่ละบุคคล ซึ่งจากการศึกษารายละเอียดในคู่มือแนวทางการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษานั้นมีกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเกมการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2549 : 10)

คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์ที่สำคัญยิ่งต่อการฝึกหัด各方面 ในการดำรงชีวิต และมุ่งที่จะให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเน้นที่กระบวนการให้นักเรียนเกิดความคิดความเข้าใจและฝึกให้ผู้เรียนรู้ขั้นคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผลตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพการจัดการจัดประสบการณ์ที่จะส่งเสริมให้เด็ก มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ ซึ่งมีความสำคัญมาก เด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริม การเรียนรู้ ทางด้านความคิด ความมีเหตุผล มากกว่าที่ครูผู้สอนที่เน้นทางด้านวิชาการ การอ่านออก เขียน ได้ ทำเลข ได้ หากผู้เรียนยังไม่มีความพร้อม ย่อมจะทำให้เด็กเกิดทัณฑ์ที่ไม่ดีต่อการเรียน โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นนามธรรม ยังจะทำให้เด็กเกิดความกังวลซึ่ง ใจเพิ่มขึ้น จึงทำให้การเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ เกิดความห้อ侗อย ความสนใจลดน้อยลง และไม่ชอบเรียนคณิตศาสตร์ในที่สุด (นิตยา บุญญี่. 2546 : 2) โดยที่การจัดประสบการณ์ เป็นการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ที่ดี และจะให้ประสบผลสำเร็จนั้นคือการใช้การเล่นเพื่อนบ้าน เช้านาเกี่ยวซึ่ง ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ถือว่า การเล่น เป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กมีโอกาสเกิดื่อน ไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ให้ใช้ร่างกายล้มพังและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ และแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่น จึงเป็นทางที่เด็ก จะสร้างประสบการณ์ เรียนรู้สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น สร้างความลับพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่น กับธรรมชาติ รอบตัว (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 4) ดังนั้นการจัดประสบการณ์เพื่อฝึกทักษะทางคณิตศาสตร์ให้แก่เด็กปฐมวัย โดยการเล่นเกมการละเล่นเพื่อนบ้านไทย จึงเป็นแนวทางการพัฒนาการด้านสติปัญญาที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา Piaget (1896-1980) ที่กล่าวไว้ว่า เด็กจะเรียนรู้ได้ จะต้องเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เรียนรู้ด้วยการค้นคว้า การค้นพบตัวเอง ในรูปของการเล่น สื่อและอุปกรณ์ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับความสามารถ และความแตกต่าง

ด้วยเหตุนี้กิจกรรมการละเล่นจึงปรากฏอยู่ทุกชาติทุกภาษาและจากแนวการจัด
ประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าแนวการละเล่นพื้นบ้านของ
ไทยเป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญในการที่จะส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านให้กับเด็กเป็นอย่างดี
เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้กับเด็กได้เคลื่อนไหวร่างกาย ได้เล่น เพราะในขณะที่เด็ก
เล่นนั้นเด็กจะได้ใช้สมรรถภาพทางด้านร่างกายหลาย ๆ ด้านควบคู่ไปกับการใช้สติปัญญาและ
เกิดกระบวนการคิดในการเล่น การเล่นจึงเป็นกิจกรรมที่เป็นหัวสำคัญและมีความสำคัญอย่างยิ่ง
ในวัยเด็ก ซึ่งธรรมชาติของเด็กจะชอบการเล่น ได้แบ่งการเล่นออกเป็นหลายลักษณะ ได้แก่
การเล่นตามลำพัง ไม่สนใจผู้อื่น ให้ความร่วมมือ การฝ่ามองผู้อื่นเด่นอย่างสนุกสนาน การเล่น
เป็นกลุ่ม การเล่นที่เด็กเล่นกับผู้อื่น ซึ่งการเล่นในทุกลักษณะจะช่วยให้เด็กที่พัฒนาการที่ดีทั้ง 4
ด้าน

จากการประเมินพัฒนาการของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ในระหว่างปีการศึกษา 2554-2555 พบร่วมพัฒนาการ

ด้านสติปัญญา ด้านทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง การเปรียบเทียบ การเรียงลำดับ และการนับ มีพัฒนาการต่ำกว่าพัฒนาการด้านอื่น ๆ (โรงเรียนบ้านวังม่วง. 2555 : 87-88) ส่งผลให้การเรียนคณิตศาสตร์ในระดับปฐมวัยและของนักเรียน ขั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากขาดทักษะการพัฒนาทางด้านสติปัญญา และการเชื่อมต่อการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จากสภาพปัจจุบันปัญหา และความสำคัญ ดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้สอนควรได้ทราบหากถึงความสำคัญของปัญหา และต้องการที่จะศึกษาว่า การจัดประสบการณ์การพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ด้วยกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทยให้กับเด็กปฐมวัย จะมีผลต่อการพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยมากน้อยเพียงใด และผลจากการพัฒนาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนระดับปฐมวัย ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จะได้นำไปพัฒนาการจัดประสบการณ์ และการจัดการเรียนรู้ในอันดับต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์การการพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ด้วยกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทย ไปพัฒนาการจัดประสบการณ์ ของเด็กขั้นอนุบาลปีที่ 2 เพื่อเป็นข้อเสนอแนะใช้พัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์สูงขึ้น และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ที่จะดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทย ในการพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ ในการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทย ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาผลต่อการเรียนรู้ของเด็กต่อการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทย ในการพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

สมมติฐานการวิจัย

การจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทย ในการพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1. การพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านคณิตศาสตร์สำหรับเด็ก โดยเน้นให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จากเรื่องง่ายไปยาก จากรูปธรรมไปนามธรรม เด็กได้มีโอกาสสังเกต ตัวผู้สอน ทดลอง สำรวจ ค้นคว้า และแก้ปัญหาจากสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และเป็นการขยายประสบการณ์ด้านคณิตศาสตร์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ หมายถึง การแสดงออกของเด็กที่สามารถเปรียบเทียบ และเรียงลำดับ สิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่ 3 สิ่งขึ้นไป นับและแสดงค่าจำนวนสิ่งต่างๆ ตั้งแต่ 10 ถึง 20 ได้ถูกต้อง ซึ่งวัดด้วยแบบประเมินความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. การละเอียดพื้นบ้านไทย หมายถึง กิจกรรมที่คนไทยในแต่ละชุมชน เด่นเพื่อพบประสังสรรค์กัน เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อฝึกการเด่นตามกฎติกาในการเด่นและผู้วิจัยได้นำมาดัดแปลงโดยมีจุดมุ่งหมายในการเด่นเพื่อพัฒนาพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และด้านสติปัญญา และเน้นการฝึกความพร้อมด้านคณิตศาสตร์เรื่องการเปรียบเทียบ การเรียงลำดับและการนับ ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ดังนี้

3.1 เรื่องการเปรียบเทียบและเรียงลำดับ ความยาว สั้น ในกิจกรรม จิ่มม้ากัน กล้วย

3.2 เรื่องการเปรียบเทียบมากกว่า น้อยกว่า ในกิจกรรม ภูกินทาง

3.3 เรื่องการเปรียบเทียบและเรียงลำดับ ขนาดใหญ่ เด็ก ในกิจกรรม จิ่มม้าใบอนุบาล

3.4 เรื่องการเปรียบเทียบขนาด ใหญ่ เด็ก ในกิจกรรม มองช่องฟ้า

3.5 เรื่องการเรียงลำดับขนาดจากเล็ก ใหญ่ ในกิจกรรม ปีกดอาทีหม้อ

3.6 เรื่องการเรียงลำดับความสูง ต่ำ ในกิจกรรม ถูบกับ

3.7 เรื่องการนับและการแสดงค่าจำนวน ในกิจกรรม วิ่งขาเดียว

3.8 เรื่องการเปรียบเทียบความสูง ต่ำ ในกิจกรรม เสือข้ามหัวย

3.9 เรื่องการนับและการแสดงค่าจำนวน ในกิจกรรม วิ่งเปี้ยว

3.10 เรื่องการเปรียบเทียบจำนวนมากกว่า น้อยกว่า รีรีข้าวสาร

3.11 เรื่องการนับและการแสดงค่าจำนวน หนอนกีบ

3.12 เรื่องการเปรียบเทียบความสูง ต่ำ กิงกองแก้ว

4. ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการละเอียดพื้นบ้านไทย หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาว่า แผนการจัดกิจกรรมการละเอียดพื้นบ้านไทย ใน การพัฒนาความพร้อมด้าน

คณิตศาสตร์ ที่สร้างขึ้นกระตุ้นให้เด็กมีความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์ โดยแสดงออกถึงความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง การเปรียบเทียบ การเรียงลำดับ และการนับ ซึ่งเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

80 ตัวแปร หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคน ที่ได้จากการประเมินผล ระหว่างเรียน โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทย ในการพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคน ที่ได้จากการวัด ด้วยแบบประเมินความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง การเปรียบเทียบ การเรียงลำดับ และการนับ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

5. ค่าดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าทางการเรียนของเด็ก เรื่อง การเปรียบเทียบ เมื่อเรียนโดยการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทย ในการพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยการเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้น จากคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบหลังเรียนและคะแนนเต็ม โดยถือเกณฑ์ 0.51 จีนไป

6. พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน หมายถึง การแสดงออกของเด็ก เช่น การร่วมกิจกรรม การตอบคำตามการปฏิบัติ กิจกรรมของเด็กขณะจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทย ซึ่งวัดโดยการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นอนุบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีรายละเอียดของพฤติกรรมดังนี้

6.1 การเปรียบเทียบ

- 6.1.1 เปรียบเทียบความยาวและสั้น**
- 6.1.2 เปรียบเทียบจำนวนมากกว่าและน้อยกว่า**
- 6.1.3 เปรียบเทียบขนาดใหญ่และเล็ก**
- 6.1.4 เปรียบเทียบความสูงและต่ำ**

6.2 การเรียงลำดับ

- 6.2.1 การเรียงลำดับขนาดใหญ่และเล็ก**
- 6.2.2 เรียงลำดับจำนวนมากกว่าและน้อยกว่า**
- 6.2.3 เรียงลำดับความยาวและสั้น**

6.2.4 เรียงลำดับความสูงและต่ำ

6.3 การนับ

6.3.1 นับจำนวน

6.3.2 นับและแสดงค่าจำนวน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้พัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง การเบริชบที่ยบ การเรียงลำดับและการนับ สูงขึ้น และเป็นข้อสอบทดสอบสำหรับครูนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมาย ในการเรียนรู้ของนักเรียน
2. ได้ข้อสอบทดสอบเป็นแนวทางสำหรับครูนำไปใช้ในการพัฒนาเกี่ยวกับแผนการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านไทย ในการพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์ และพัฒนาความพร้อมทักษะอื่น ๆ

